

De Eraut

door de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het nadrukken van den inhoud van dit blad is verboden overeenkomstig de Wet op het Auteursrecht.

Zondag 3 September 1916. N°. 2015.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden. Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertenties aan de ADMINISTRATIE. Bureau: Warmoesstraat 98, te Amsterdam. Inzendingen, die later dan Dinsdag 's namiddags te 12 uur worden ontvangen, kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Abonnementsprijs: franco aan huis, per drie maanden f 1.20, voor België per jaar f 5.30 bij vooruitbetaling, voor het verdere buitenland en Ned. Indië per jaar f 8 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers f —.10. Abonnementen worden aangenomen door het Bureau te Amsterdam, Boekhandelaars, Postdirecteuren enz. Advertentie: van 1 tot 6 regels f 1.20, voor elke regel meer f —.20. Aanvragen en vermelding van liefdadigheden f —.12 per regel.

„Hw dagen zijn genaderd om te sterben.”

En de Heere zeide tot Mozes: Zie, uwe dagen zijn genaderd, om te sterven; roep Jozua, en stel alvlieden in de tent der samenkomst, dat Ik hem bevel geve. Zoo ging Mozes, en Jozua, en zij stelden zich in de tent der samenkomst. Deut. 31. 14.

Men kan plotseling, zonder dat men zijn einde naderen zag, nog op jeugdigen leeftijd, door een bliksemslag, door een schipbreuk, door een spoorwegongeluk, of wat ook, zijn leven inboeten.

Steeds gaat daarom de roepstem, het „Gedenk te sterven!“, het „memento mori“, tot al wie 't leven van God ontving, uit.

De dood kan ons zoo schrikverwekkend overvallen.

Maar ook afgezien van zulk een onverhoeds sterven, waaraan een uur vooraf, zelfs van verre niet gedacht werd, is er een komen van ons einde, als natuurlijke uitkomst van onzen levensloop.

Nog altoos geldt wat Mozes zong: „De jaren des menschen zijn zeventig, of als zij zeer sterk zijn, tachtig jaren.“ En al moge het getal gestadig aanwaaian van wie nog in de tachtig, en daarover, een vrij hoog jaarcijfer bereikten, voor het overgrote deel van de kinderen der menschen is toch met de zestig jaren het hoogste punt bereikt, en ziet men na de zestig de krachten van lichaam en ziel afnemen, en merkt men al spoedig, dat het einde naderende is.

De vraag van den spot met het gewone zeggen: „Zijt ge zestig!“ vraadt genoeg, hoe steeds met dien leeftijd onze levenskracht een knak schijnt te krijgen, en hoe er dan een afnemen volgt, dat op 't einde uitloopt.

Dat einde begint dan macht over ons te verkrijgen. En eerst zien we het wel nog slechts van verre. Maar gedurig komt 't toch naderbij. En niet lang meer, of we beginnen te bevroeden, hoe dit einde de noodlottige mijlpaal is, waar niet wij naar toegaan, maar die op ons afkomt, om ons uit dit leven te doen verdwijnen.

Eerst mag dan, wie nog krachtig bleef, daar tegenin lachen, en roemen in de hem nog gebleven kracht, maar lang duurt 't toch niet, of ook bij den sterkste beginnen zich de teekenen van het naderend einde te vertoonen.

De grijsheid moge een sierlijke kroon zijn, toch wijst de grijsheid op een verval van wat aan het leven geur en kleur gaf.

De grijsheid zoekt het graf!

Nu kan ons naderend einde ons op tweeërlei manier worden aangezegd. Als we nog betrekkelijk jong zijn, door ziekte, en als er een langgerekt leven achter ons ligt, door den ouden dag.

In dat door krankheid verteerd worden voor wie nog jong van jaren was, en pas 't leven inging, ligt iets tragisch. Vooral de bange teringziekte zocht, niet 't minst in ons land, haar droeve slachtoffers in pijnlijke menigte. Het begint thans te verminderen. Er komt hope, maar, wat ziekte het dan ook zij, krankheid, al is 't geen tering, kan ons op alle manier met dreigend des doods overvallen. Wien heugen niet de verhalen van pest en cholera uit een vroeger tijdperk? Wie hoorde niet van typhus, en pokziekte, en dipheritis, en nu weer van nekkramp. En zeker, velen komen door dit alles heen, maar niet weinigen bezwijken er toch onder. En als dan eindelijk de arts de hope opgeeft, en daarom, zoo hij zijn plicht doet, het gezin op 't doodsgevaar voorbereidt, dan voelt, met 't gezin, ook de kranke zelf ten slotte het naderen van zijn einde zoo dubbel droef, omdat het hem, midden in de kracht van zijn leven, overvalt en neerslaat.

Toch blijven dit gelukkig altoos uitzonderingen, en het zelf-voelen dat het einde naderende is, treedt toch gewoonlijk eerst in met den ouden dag.

Dat naderend einde is dan een nieuw iets, dat zich aan den gezichtseinder begint voor te doen. Ook vroeger hebben wij dan wel aan den dood gedacht, met elk elken nieuwen verjaardag elkander gelukgewenscht met de verlenging van het leven. Maar de dood als dood greep ons zelfs van verre nog niet aan. Tot zelfs aan het verschiet van den horizon ontwaarden we zijn bange gestalte nog niet.

Doch met den ouden dag, dan begint zich, in de verte nog wel, maar dan toch vrij duidelijk, zijn angstaanjagende gestalte te vertoonen. En wat het bangste is, die gestalte van den dood komt al nader. Met elk jaar dat we verder komen,

begint de afstand tusschen 't heden en den dood al meer in te krimpen. Zelfs voortteekenen van lichaamsverwakking en geestelijke bezwijming in 't geheugen, in de herinnering vooral, beginnen zich voor te doen. De uren van den dag worden door steeds voortgaanden arbeid te lang van duur. En zooals we als klein kind overdag slapen, zoo beginnen we ook nu weer in den middag een uur van ruste te zoeken.

We voelen 't zoo duidelijk, we zijn niet meer die we vroeger waren.

Er is iets in onze kracht dat afbrokkelt, en iets in de kracht van den naderenden dood dat toeneemt.

Jarenlang ging 't vooruit, maar de ure van het achteruitgaan is nu gekomen.

Wie daar nu met wrevel en spotlach tegen ingaat, of er zich half opgewonden tegen inzet, is geen Christen-mensch.

Wie bij het Kruis van zijn Heiland nog op zijn ouden dag mag nederknien, ondergaat van dat naderen van zijn einde veel-er een heilgenden indruk.

Zoo vaak zijn er onvriendelijke, nijd-zoekende, giftige verhoudingen in 't leven geweest, die men in de dagen van zijn volle levenskracht niet bezweren kon, maar, nadert nu het einde, dan poogt men toch daaraan een einde te maken, en is bedacht op 't zoeken van vergiffenis en op het geven van vergiffenis, en zoo op 't zoeken van vrede.

Bij het naderen van het einde komt zoo vaak de heugenis op van gedaan onrecht, dat om herstelling roept, en van geleden onrecht, dat nog niet ganschelijk is vergeven.

De gehechtheid aan het goed der aarde neemt met het naderen van het einde allengs af, en de innerlijke drang begint op te komen, om meer wel te doen, en ook zelfs tot in zijn testament, veel meer dan vroeger, met wat God ons gaf, zegen te spreiden tot na onzen dood.

Toen Mozes zijn einde naderen zag, bestelde God hem Jozua als den man die zijn taak zou overnemen, en zoo ligt in wat Mozes te beurt viel, ook voor ons de aan-drang om tijdige orde op onze aangelegheden te stellen. Het zijn de onaandoenlijkste mannen en vrouwen niet, in wier papieren men, na hun versterf, een wils-beschikking vond, waaruit hooger toon en waaruit heiliger bedoelen sprak.

Ongetwijfeld, de jaren van de overzakte levenskracht hebben meer dat boeit en aantrekt, maar toch gedene een tegelijk onzer, dat in de jaren dat we het einde zien naderen, de rekenschap voor God zooveel meer in ons leven begint mee te spreken.

Hoe ouder we worden, hoe al meer in ons levensbeeld het menselijke doen afneemt, maar tegelijk het stempel dat God op ons zieleleven indrukt, helderder uitkomt.

Het naderen van het einde bereidt zoodoende veel sterker dan men vaak meent, op het einde zelf voor.

Ons ik is dan al minder, onze Heiland al meer in ons leven geworden. En die Heiland is 't, die ook in ons sterven ons met onzen God verzoent, en tot onzen God brengen zal.

Dr. A. K.

Voor Kootwijks scholen.

In hartelijken dank ontvingen van N. N. te Heteren f 5; van Meij. G. M. B. te H. f 5. Onze scholen hebben groote behoefte aan steun, daarom verzoeken wij den vrienden onze scholen toch niet te vergeten.

Dr. J. H. HOUTZAGERS, Voorzitter.

Uit de Pers.

„Voorloopig van de baan“. Onder dit kopje schrijft Dr. Klaarhamer in de Utrechtse Kerkbode het volgende:

De Haagse Synode, die het hoofdbestuur van het Ned. Herv. Kerkgenootschap, is wel eens onberispelijk een „oude bes“ genoemd.

Doch — zij mag dan wat oud en zeurig worden zijn — in het schipperen en laveren, toont zij zich volleerd en handig.

Zij heeft hiervan weer een proefje gegeven in haar drieledige beslissing inzake den ontworpen modus vivendi.

In beginsel is de zaak aangenomen. Maar tevens uitgemerkt, dat het ontwerp zó niet ter beoor-deeling aan de lagere besturen kan geronden worden. En ten slotte is besloten, het aan de com-missie terug te zenden met opdracht, het in een tegementairen vorm te gieten.

Hiermee is het voorreest van de baan.

Want op zijn vroegst komt het pas een volgend jaar als concept-reglement in.

En dan moet het natuurlijk gewijzigd en aangevuld, en het moet naar de Provinciale Kerkbesturen, enz. enz.

Voorloopig is dus de zaak aan den kant.

Maar in beginsel is dan toch besloten, om door middel van een modus vivendi, in maniere als door de Commissie werd voorgesteld, voor alle partijen ruimte te maken en alzo de rust en de vrede te herstellen.

En rust en vrede te bewaren is het ideaal, dat de Haagse Synode bij alles voor ogen staat. Dat is voor haar het hoogste.

Tegenover onruststokers en vredeverstoorders is zij dan ook streng en onverbuigzaam.

Die de kerkelijke rust en vrede verstoort, door tegen de reglementen te handelen, die moet er uit.

Als nu ieder maar zijn eigen kamer in 't huis en zijn eigen vakje in den tuin heeft, waarin hij dan kan doen en laten naar eigen goeddunken, dan zal het haspelen en kibbelen wel ophouden en dan komt er weer rust en vrede.

Een eigen plaats voor Gereformeerden, Ethischen, Modernen, Socialisten enz. enz.

En dit allegaartje dat waagmoedigen onder het deuk dak der reglementen en besturen.

En dat heet dan een „Kerk“. De volkierker als je bliet!

De zonde opnieuw gewetigd en gereglemeenterd.

En denk nu niet, dat de Gereformeerden in de Hervormde Kerk dit niet inzien en daar niets van voel.

Zij zien het ook wel. En zij gevoelen er de smart en beschaming en vernedering van.

Hun conscientie, door Gods Woord verlicht en gebonden, laat hen geen rust, veroordeelt hen in hun kerkelijk leven.

Daarom rukken en trekken zij altijd weer aan de banden, die hen binden.

Tenijl anderen een verdoovend, pijnstillend middel gebruiken, door wat van de pleistieque quistieue wateren te drinken. Zij hebben het voor hun ziel dan toch goed.

Men ziet ook wel in, dat zoolang deze onwetlige, van buiten af opgedrongen organisatie blijft, er dan nooit beterschap en verandering zal komen.

Maar hoe van die organisatie ontslagen te worden? Op die vraag hebben zij geen antwoord. De een zegt dit, de ander wat anders.

O, wij herinneren ons nog zoo goed de jaren, die aan '80 voorafgingen.

Wat is er toen al niet voorgesteld en overwogen en besloten en getracht!

Tenijl wij duidelijk zagen, dat het eenmaal vast zou loopen, en dat er een dag zou komen, waarop we niet meer zouden kunnen en ook niet meer zouden kunnen toegeren en dat het zou moeten buigen of breken.

En evensoo gaat het nu bij de Gereformeerden in de Hervormde Kerk.

Zich persoonlijk met velen of weinigen ont-rekken, om dan alom een nieuw kerkelijk instituut te formieren, dat willen zij niet.

En eischen, dat de kerkeraiden elk voor eigen Kerk de reglementen afschaffen en weer naar de oude, nimmer wetlig door de Kerken afgeschafte kerkorden gaan leven, om zoodoende weer naar Gods Woord in 't kerkelijke te kunnen leven en hun Kerk opnieuw te kunnen reformeeren, — dat willen zij ook niet.

Zij achten zooland een een als den anderen weg onverklaarbaar en niet tot het doel leidende.

Maar ook voor hen zal de dag komen, dat zij niet meer her- of derwaarts kunnen, dat Gods Woord hen in de conscientie zal dwingen tot een beslissende daad.

En nu verstaan we het ook wel, dat deze Gereformeerden — mede tot zussing en stilling der eigen conscientie — wijzen op de gebreken en fouten, op de verslapping en inzinking der Gereformeerde Kerken en der eenige Universiteit met den Bijbel.

Het is zoo te begrijpen, dat zij, ziende op den toestand in de Gereformeerde Kerken, vragen of de uitkomst het offer waard is.

Als zij vragen, hoe staat het nu in die Gereformeerde Kerken met de prediking, met de levensopbeuring, met de tucht, met de Sacramentsdiening, dan komen zij tot een antwoord, dat weinig volgend, en dat hen niet alleen niet aandrijft noch lokt, om zich tot de Gereformeerde Kerk hunner woonplaats te voegen, maar dat hen veelteer met sekere gerustheid doet blijven, waar zij zijn.

Tech komt het mij voor, dat dit vigenbladeren zijn, die noch voor God, noch voor de conscientie baten.

Zeker, het is de Synodale Besturen gelukt, om geholpen door politie en justitie en in bond met al wat naam en invloed had, de doorwerking der reformatie te stuiten, zoodat op de meeste plaatsen de Kerk onder de organisatie van 1816 bleef en het niet tot reformatie kwam.

En ook in de vrijgemaakte kerken kwam belaa door samenwerking van allerlei oorzaken de actie tot reformatie na weinige jaren tot staan.

En zooland in het geestelijke als in het kerkelijke leverde een bedroevende en beschamende in-zinking en verslapping te constateeren.

Er is wel band aan het Woord, maar het zich laten binden door het Woord wordt zoo gemist.

Dit zich laten binden brengt zelfverloochning en kruisdragen en dooding van het vleesch med.

En hiervan zijn wij maar al te spoedig terugge-schikt.

En elke reformatie leidt tot separatie. Die den weg der bekeering en der heiligmaking des levens wil wandelen, moet breken met wereld en vleesch, moet breken met de sonde, moet breken met de massa.

En ook dit is ons spoedig te zwaar geworden.

En nu bedekken we dat wel, met te spreken van christelijke vrijheid en van ruimeheid van hart en blik, en van vastheid van beginsel bij soepelheid in de vormen, enz.

Maar die zijn oogen open doet en personen en zaken bij het licht van Gods Woord beziet, ziet wel, dat we met al dat fraai's in den verkeerden weg en in verkeerd gezelschap geraken, en dat het goud verdunderd wordt, en de wereld in huis-gezin en kerk en school bindendzigt, en dat de wereldelgkvoornigheid toeneemt, en er werken van den eenwegest te zien zijn.

En dit alles maakt ons schuldig voor God en de conscientie.

En zoo wij ons niet bekeeren, zal de roede niet uitbliven.

Maar in dit alles is toch voor de Gereformeerden in het Herv. Kerkgenootschap geen grond, om te blijven, waar ze zijn, en het geef hun geen vrij-brief, om in hun runde te volharden.

Want deze inzinking en verslapping in de Gereformeerde Kerken bewijst wel, dat zij niet hebben volhard in waken en bidden en strijden, bewijst ook, dat de oude natuur in haar leden nog niet

dood is, maar het is geen vrucht van de actie van '80 of '82; het is geen vrucht van de beginselen, die tot die acties hebben geleid.

Welke die actie en die beginselen is er de tegenwoordige toestand, en zij wordt er door veroordeeld.

Daarom bewijst die huidige toestand en gesteldheid niets tegen die actie en die beginselen noch tegen die kerkformaties.

Het blijft van die Gereformeerde Kerken waar, dat zij als Kerken de reine predicatie des Woords oefenen, dat zij de sacramenten bedienen naar de instelling van Christus en dat zij de Christelijken tucht gebruiken, om de zonden te straffen.

dat zij dus de kenmerken der „ware Kerk“ vertoonen, ondanks inzinking en verslapping van velen binnen haar muren.

Maar even waar is het, dat het Nederl. Herv. Kerkgenootschap als zoodanig al de kenmerken der „valche Kerk“ vertoont, die art. 29 onzer Grwet, bejeldenis aanleest, ondanks de Gereformeerden, die nog binnen dezelfde muren gevonden worden.

En het blijft de zonde der Gereformeerden, dat zij in haar kerkelijk leven niet naar, maar tegen Gods Woord handelen, gehoorzame aan reglementen en besturen, die niet uit God zijn, en het aanzien, dat hun broederen, die Gode meer gehoorzamen dan de menschen, worden vervolgd en gesmaad.

En hoe schuldig nu onze inzinking en verslapping ook zij; hoeveel oppervlakkigheid en uitwendigheid er ook in de Gereformeerde Kerken zij; hoe klein ook de ware kern zij!

zoo is dit toch niet zoo heel vreemd. Het is geen zeldzaam verschijnsel. Het is niet wat bijzonder, dat alleen nu bij deze reformatiebeweging gevonden wordt.

Het was zoo bij elke reformatiebeweging.

Het is zoo geweest en zoo gedaan in de dagen van Samuel.

Het is zoo geweest en zoo gedaan in de dagen van Jozia.

Het is zoo geweest en zoo gedaan in de dagen der Apostelen.

Het is zoo geweest en zoo gedaan in de reformatie der 16e eeuw.

Men veroordeelt dus daarom de Gereformeerde Kerken niet, noch de reformatieactie der vorige eeuw.

Men voege zich liever bij haar en sterke haar in den strijd.

Officiële Berichten.

De classis Ommen heeft in hare vergadering van 30 Aug. na gehouden peremptoir examen, den heer Sierstema, beroepen predikant te Gramsbergen, met algemeene stemmen toegelaten tot de bediening des Woords en der Sacramenten in de Geref. Kerken.

Namens de Classis: R. J. SCHÖRMAYER, Praet. O. BORMMA, Scriba.

Luiten ad Ded., 30 Aug. '16.

Agendum van de algemeene vergadering der vereniging van predikanten van de Geref. Kerken in Nederland, te houden Dinsdag 19 en Woensdag 20 September 1916, in het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen, Mariaplaats 24, Utrecht.

Dinsdag 19 September.

1. Opening door den voorzitter 's namiddags één ure.

2. Toespraak van den voorzitter.

3. Verslag van den secretaris.

4. Verslag van den penningmeester.

5. Aanwijzing van een commissie tot het nazien der rekening van ontvangst en uitgaaf des penningmeesters.

6. Bestuursverkiezing.

7. Verkiezing van redactie-leden voor het Geref. Theologisch Tijdschrift.

8. Referaat van Prof. Dr. A. G. Honig van Kampen. Onderwerp: De eenheid der kerk.

9. Referaat van Dr. V. Hepp van Klundert. Onderwerp: De betekenis der analogia fidei voor de exegese.

10. Sluiting des avonds te tien ure.

Woensdag 20 September.

1. Opening 's morgens negen ure.

2. Inleiding van Dr. J. G. Kunst van Barendrecht. Onderwerp: Fusie-voorzichten.

3. Inleiding van Dr. C. Lindeboom van Amsterdam. Onderwerp: Wat kunnen onze kerkeraiden, inzonderheid onze dienaars des Woords, doen om de begeerte naar het predikambit op te wekken?

4. Pauze van twaalf tot één ure.

5. Referaat van Dr. S. Huisman van Zevenhoven. Onderwerp: Het Gereformeerde kerklied.

6. Sluiting te vier ure.

Het bestuur voegt hierbij de volgende mededeelingen:

1. Na elk referaat zal zoo ruim mogelijk gelegenheid voor discussie worden gegeven.

Opening en sluiting zullen echter telkens stipt op tijd plaats hebben. Is een belangrijke discussie op een sluitingsuur niet kunnen beëindigd worden, dan kan de voorzitter hietoe alom de gelegenheid geven vóór tot een ander onderwerp wordt overgegaan.

2. Wanneer de tijd het toelaat, kunnen nog ter sprake gebracht worden de volgende onderwerpen: »Herdertijl opricht over de gemobiliseerde leden onzer kerken. Wat kunnen de Dienaars des Woords doen in het belang van de Gereformeerde Verenigingen voor het werk der barmhartigheid?«

»Wie der leden over dit, of eenig ander onderwerp, lust gevoelt een zeer korte toelichting te geven, meldt dit vóór 10 September aan den secretaris van het bestuur.«

3. Des namiddags vijf ure zal er Dinsdag 19 September gelegenheid zijn om in het ge-

bouw aan een gemeenschappelijke maaltijd deel te nemen tegen betaling van f 1.50 per persoon. Wie daarvan wenscht gebruik te maken, meldt dit den Secretaris vóór Zondag 17 September.

4. Het Bestuur herinnert aan de artt. 7 en 5 der Statuten:

»Leden der Vereniging kunnen zijn: Predikanten en Emeriti-Predikanten van eene van de Gereformeerde kerken.

Als begunstigers der Vereniging kunnen toetreden allen die lid zijn van eene van de Gereformeerde kerken.

De leden hebben op de vergadering keurstem.

De begunstigers, die ouderling of diaken zijn, hebben adviseerende stem.

De vergadering is verder toegankelijk voor al de leden van de Gereformeerde kerken die geen begunstigers zijn, tegen een entree van 50 cent.

5. Voor zover de onderwerpen daarvoor in aanmerking kwamen, is aan de referenten gevraagd in eenige stellingen hun betoog te willen samenvatten. Bij het gereedmaken van het agendum konden de Broeders daaraan nog niet voldoen. Zoo mogelijk zullen die stellingen door de Pers worden bekend gemaakt.

Het Bestuur:

L. LINDEBOOM, Voorzitter.

J. G. KUNST, Secretaris.

F. KRAMER, Penningmeester.

J. VONK, Algem. Secundus.

S. HUISMANS.

Buitenland.

Denemarken. Strijd op kerkelijk gebied.

In de Deensche staatskerk is een kerkelijke strijd ontstaan naar aanleiding van het optreden van den predikant Arboe te Rosnussen, die om zijn moderne gevoelen door zijn bisschop uit zijn ambt is ontsat. Arboe werd toen door de gemeente Vaalse op Langenland tot predikant beroepen, doch de bisschop, onder wiens ressort Vaalse behoort, weigerde hem in het ambt te bevestigen, omdat zijn geweten hem dit verbodt. Arboe nam toen tot de rechtbank zijn toevlucht en tekende tenslotte appel aan bij de hoogste rechtbank. Algemeen werd verwacht dat het hoogste rechterlijke college van Denemarken uit zou spreken, dat Arboe uit een juridisch oogpunt niet zijn gevoelen het recht had om de Evangelisch-Luthersche landkerk te dienen.

Doch het is anders uitgekomen. Het vonnis dat uitgesproken werd, verklaarde alleen dat Arboe geen strafbare handeling gedaan had, maar dat hij in het „gegrond vertrouwen“ gehandeld had, dat hij met zijn verkondiging nog op Evangelisch-Lutherschen grondslag stond. Denkelijk hebben de rechters opzettelijk zich niet willen inlaten met de zuiver Theologische zijde van het vraagstuk. Het oordeel dat het Hoog-gerechthof uitsprak, ging niet op de kern van de zaak in, en sloeg een vonnis dat voor verschillende uitlegging vatbaar is.

Om het ontstaan van een strijd om kerkelijke dingen op staatkundig terrein te ontgaan, had de minister van Eeredienst, kort voordat het vonnis door het Hooggerechthof uitgesproken was, een afzonderlijk kerkministerie gevormd, aan het hoofd van welk departement een gewezen predikant, die de Grundtvigiaansche denkbeelden toegedaan is, geplaatst werd. Een wetsvoorstel, volgens hetwelk predikanten, die om de een of andere reden de bisschoppelijke approbatie niet konden verkrijgen, direct onder het kerkministerie geplaatst werden, was wel door de gezamenlijke zeven bisschoppen van de Ev. Luth. Kerk van Denemarken goedgevonden, maar werd door het Deensche Heerenhuis, het Landsting, verworpen.

De Kerkminister besloot, gesteund door het vonnis van het Hooggerechthof, dat voor verschillende uitlegging vatbaar is, niettegenstaande de verwerping van zijn wetsvoorstel door het Heerenhuis, tot bevestiging van Arboe als predikant van Vaalse. Daar tegen hebben echter de zeven bisschoppen geprotesteerd. Volgens hen is de bevestiging van een predikant direct door den Kerkminister als achtste bisschop, een ongemotiveerde inbreuk op hunne rechten en een breuk met de eeuwenoude traditie. Daardoor is de strijd die eerst op het terrein der kerk gevoerd is, nu op dat der staatkunde overgebracht. Het is nu een kamp geworden tusschen de Ev. Luth. landkerk van Denemarken met de bisschoppen aan het hoofd, en den neutralen Staat, die door den Kerkminister vertegenwoordigd wordt.

Het komt ons voor, dat de Kerkminister uitgaat van de gedachte, dat eene gemeente het recht heeft, den predikant te ontvangen, dien zij verlangt te hebben; en der beginselen waarvan de Grundtvigianen uitgaan. Maar het voorbijgaan of op zijde zetten der bisschoppelijke macht, is in Denemarken iets ongehoords. Zij, die de landkerk een goed hart toedragen, leven in de overtuiging dat de band met het verleden der Kerk geheel wordt losgelaten, als men met den Kerkminister medegaat.

De voorstanders der „Inwendige Zending, die ongeveer op een lijn te stellen zijn met de Deutsche leden der Gemeenschapskringen, maar die meer als deze op staatkundig en kerkelijk gebied invloed uitoefenen, zouden gaarne den band, die de Kerk aan den Staat verbindt, losgemaakt zien. Op andere gronden verlangen ook de Sociaal-Democraten hetzelfde. Het vol-

BANK

CHT 139.

HT 164.

88 %

el.

gend jaar mogen de vrouwen voor de eerste maal van haar stemrecht gebruik maken; vrouwen hebben dringend verzoekt geen veranderingen op het gebied van de Kerk te maken, tot ook zij haar invloed kunnen laten gelden. Tegelijkertijd de vraag, of de Kerk aan den Staat verbonden blijven zal, komt ook de vraag aan de orde, of op de staatscholen nog godsdienst-onderwijs zal gegeven worden. Reeds is door den „Kerkelijke landbond", een vereniging van positieve elementen in de landkerk, welke in dezen tijd van gisting geboren werd, ook een Evangelisch kerk- en schoolfonds gesticht, die zich tot taak stelt, het rationalisme te bestrijden en aan het positieve Christendom zijn gezegenden invloed, ook onder de nieuwe kerkelijke vormen die komen moeten, te verzekeren.

Gemengd Nieuws.

Carmen Sylva over de Joden. Het Weekblad voor Israëlitische Huisgezinnen heeft van Carmen Sylva, de onlangs gestorven koningin van Roemenie, enkele uitspraken aangehaald over de Joden en het Jodendom.

Deze vorstelijke dichteres heeft o.a. beweerd dat de Joden hun godsdienst zuiverder bewaard hebben dan de Christenen.

„De Christenen hebben hun Jodenhaat en de eeuwige vervolging, waaronder zij dit bewonderenswaardig volk hebben doen lijden, wel eens willen verontschuldigen door te verwijzen naar de kruisjagers van Christus. Laat ons volkomen eerlijk zijn jegens ons zelf. Was zouden de heidensche Christenen wel doen, als Christus weer verscheen? Ik vrees, dat zij niet eens „Hosanna" zouden roepen, doch hem naastom voor een zeer gevaarlijk socialist zouden verklaren en hem minstens opsluiten in een gekkenhuis. Tolstoi heeft het Christendom streng willen naleven en het inderdaad verweren, doch in moreelen is hij zoo goed als gekruisigd geworden, vooral toen hij de jachteraars uit den tempel ging jagen en te adderebrood noemde, toen hij rooverij aan en hielden, maar mede het Christendom in ongelukken, aan het licht bracht.

„De Joden zijn het eenige volk, dat geen verval heeft medegemaakt. Zij blijven vast en sterk en onversierd, hulpvaardig jegens elkaar, gezond, rijk aan kinderen en machig. En dit alles danken zij eenen enkelen man, den grootsten heerscher dien de wereld heeft aanschouwd, den koning der koningen, den wijzen arts, den grootsten ziel- en natuurkundige, die er ooit heeft geleefd: Mozes. Wie zou op een troon kunnen leven, zonder aanbiddend neer te knielen voor Mozes? Hij is een heerscher, die zijn volk eerst heeft gemaakt, die het zoo heeft opgebouwd, dat het de stormen kan trotseren. Wanneer de wereld de Mozaïsche wetten zou hebben aangenomen, zou zij gespaard gebleven zijn voor tuberculose, kanker, diphterie en hoe al die andere verwoestende ziekten nog mogen heten. Karel de Grote, Haroen al Raschid en Caesar moesten buigen voor Mozes, want al hunne rijken bestaen niet meer; Mozes' rijk daarentegen breidt zich voortdurend uit.

„Het Jodendom kent geen biggeloof. Dat ligt mischien in zijn ras. Dit is niet toegankelijk voor biggeloof. Of ligt het mischien aan Mozes, die zijn volk zoo gezond opbouwde en het krachtig genoeg gaf, waarnaast de hulp van het biggeloof onnoodig was? Biggeloof is immers niets anders dan hulpeloosheid. De Jood is echter nooit hulpeloos als hij vasthoudt aan zijn wetten. Die hebben voor alles gezorgd, aan alles gedacht, zij passen voor goede en kwade uren. Zij leidden Israël zoo zeker als eenmaal de arke des verbonds door de woestijn.

Wanneer de vorstelijke schrijfter beweerd dat het Jodendom geen verval kent, dan zag zij kennelijk over het hoofd, hoeveel moderne Joden er gevonden worden, die met alles wat de vaderen hun overleverden, radicaal hebben gebroken. Dat Tolstoi inderdaad het Christendom verwerenlijkt heeft, zal niemand kunnen volhouden, die weet dat deze Russische denker op het laatste van zijn leven een poging deed om datgene in te passen dat hengen wat hij in zijn werken voorgestaan heeft, doch dat deze hem niet geheel gelukt is.

De bewondering die Carmen Sylva voor Mozes als wetgever heeft, kunnen wij begrijpen. Voordat de medische wetenschap in de tweede helft der 19de eeuw met bacillen en bacteriën is gaan rekenen, heeft Mozes wetten aan Israël gegeven die bewijzen, dat deze man Gods door openbaring Gods verstand, wat geleerden eeuwen later door onderzoek hebben bereikt, kennen. Dit moet aan menschen, die aan goede bijzondere Godopenbaring gelooven, wel zeer wonderlijk voorkomen. Dat Israël en de volken niet door wetten en inzettingen gered worden kunnen, bleef voor de gentiele schrijfter helaas verborgen.

WINKEL.

werd hij voortgedreven om de zaak af te doen, en Frits hij het gerecht aan te klagen.

Met verhaazing en niet zonder zorg zag zijn vrouw het aan. Zoo gejaagd en drijft had zij hem zelden of nooit gezien. Zou hem ook iets schelen?

„Zoudt ge niet liever het wagenje gebruiken?" vroeg zij, na vernomen te hebben waar haar man heen wilde.

„Neen", zei hij kortaf.

„Neem dan tenminste een kniecht mee", vervolgde zij.

Nu werd de man des huizes opnieuw boos, en hij riep uit: „Wat een onzin. 't Is al erg genoeg, dat ik zelf in zoo'n drukken tijd het werk in den steek moet laten. En nu zou ik voor dit korte eindje weg ook nog een kniecht en een paar trekkieren aan het werk onttrekken. Neen, neen, ik ga zelf en ben over een paar uur zeker terug".

In zich zelf brommend greep Wouter zijn zwaren, knoestigen wandelstok en stapte zoo gewapend het voetpad op vlak bij zijn woning. Dit pad liep over een kleine hoogte aan wier voet een spoorlijn zich kronkelde. Vlak bij was de welbestaate en drukke groote weg, die veel gemakkelijker was dan het voetpad. Maar het laatste was korter en daarom was het onzen burgemeester thans bovenal te doen.

Boven op den dorren, met struikgewas begroeiden heuvel, stond de burgemeester en oogenblik stil om adem te scheppen. Onverwacht zag hij eensklaps niet ver van zich innend op den grond liggen. Het was een haveloosze kerel met juist geen gunstig uiterlijk, lang en mager van gestalte en een ouden gedekten hoed op het hoofd. Toen de burgemeester nader trad, richtte de man zich snel op en stond overeind. En met verbaazing aanschouwde Wouter de Regt voor zich het levend evenbeeld van Bertus. 't Was duidelijk Bertus, zooals de burgemeester hem inderjaren in de hut had gevangen genomen, stond nu verjongd als 't ware in de gedaante van zijn roon voor de Regt, die zeker zoo iets wel alteminst verwacht had.

„Mijnheer de burgemeester", zei de zwerver, terwijl hij met een spottend gebaar zijn hoed afaam, „ik heb de eer mij zelf u voor te stellen, als Frits die zijn vader wil wreken".

„'t Was zeker onbeschaamd en de burgemeester voelde het diep. Zoiets had hij zich niet kunnen voorstellen.

„Wacht maar, deugniet!", riep hij toornig en hief met dreigend gebaar zijn met ijzer beslagen stok op.

Maar uit het zware wapen den jongen man trefte kon, was Frits het af ontkomen, en rende hij met groote snelheid den heuvel af vóór den burgemeester uit. Om dezen te teregen liep hij achteruit en maakte daarbij allerlei bokkesprongen, terwijl hij telkens spottend voor zijn vervolger den hoed afaam en daarbij allerlei gezichten trok.

De burgemeester was woedend. Misschien had hij nog nóg in zijn leven zoo hard gelopen als thans. Maar het baatte weinig. Tegen de vlugheid en vaardigheid van den kunstenaar was hij niet opgewassen.

Tandenknarsend zag hij het aan, hoe Frits de spoorlijn overstak, wat mogelijk was, wijl deze aan de weinig begane heuvelzijde niet was afgealoten. Vlug als een aap vervolgde intusschen de jonge kunstenaar zijn pad, nu eens buitlend op handen en voeten, dan weer springend als een aap, maar steeds wel zorgend buiten het bereik van den burgemeester te blijven. Doch ook deze gaf het niet op. De spoorweg had hier wat men een overweg noemt. Aan de overzijde paalde de lijn aan den drukken grooten weg en was daarom aan die zijde behoorlijk afgealoten, onder anderen door een boom die neergelaten werd, wanneer een trein naderde. De burgemeester wist dit natuurlijk en begreep dus dadelijk welke richting Frits nam. Dien kant uitzien, ontdekte hij echter iets, dat hem uitnemend te staatscheen te zullen komen.

De slagboom aan de overkant was dicht, er was vermoedelijk een trein in aantocht. De boom was zoo ingericht, dat als hij neerhing, onderdoorkruipen onmogelijk was. Frits zat dus in de knip, zoo dacht de burgemeester en hij herhaalde bij zich zelf zijn oude spreuk: Het heeft nog den tijd.

Of dat waar zou blijken?

HOOGENBURG.

Den laatste tijd gingen de meeste bladen over tot het innen der abonnementsgelden bij vooruitbetaling. Ook wij moesten tot dezen maatregel besluiten. Wij zullen hem echter niet openen, maar geleidelijk doorvoeren. Vandaar, dat onze abonnementskwitantien over het lopende kwartaal, dat 30 Sept. a.s. eindigt, den 27en Aug. 1916 werden afgegeven.

Onzen abonné's, die ons steeds zoo getrouw hun postwissel doen toekomen, verzoeken wij beleefd, ons thans te zenden de abonnementsgelden over het kwartaal, eindigende 30 Sept., ten bedrage van f. 1.20, aan het adres van De Administratie van „De Heraut", Amsterdam.

De abonnementsprijs van De Heraut is f.1.20 per kwartaal.

Na ontvangst van den postwissel wordt den afzender daarvan bericht gezonden.

DE ADMINISTRATIE.

Amsterdam, Aug. 1916.

Advertentiën.

Op den vroege morgen van den dag der ruste ging in tot de eeuwige rust, onzen waarden broeder mede-Opleider

JACOBUS VAN GINKEL.

Sedert vele jaren mocht hij den Heere dienen in het Ambt, en met de hem geschenken gaven de Kerk van Christus h. t. p. tot grooten steun zijn.

Openb. 14: 13.

Namen der Kerkeraad der Ger. Kerk te Nijmegen, Dr. R. SMEDING, Praes. JOH. W. MAAS, Scriba, Nijmegen, 28 Aug. 1916.

L. G. WEISZ & Co.,
Commissionairs in Effecten,
Westermarkt No. 21
AMSTERDAM.

Mr. G. H. A. GROSHIDE Jr.
Accountant, Lid van het Ned. Inst. v. Aoo.
Singel No. 303, T. 1233 N.
AMSTERDAM,
belast zich met inrichten en controleren van administraties en alle andere accountantswerkzaamheden.

V.C.L.

Wie thans lid wordt van de „Vereniging ter bevordering van Christelijke Lectuur", ontvangt dit jaar vier boeken, een waarde vertegenwoordigende van ongeveer 200 gulden, terwijl bovendien nog uit den Catalogus der Vereniging voor f. 5.— gratis aan boeken mag uitgezocht worden. Men ontvangt alzoo voor een waarde van p.l.m. f. 11.—, waarvoor men, door lid te worden, slechts f. 5.— behoef te betalen.

De prijs van het lidmaatschap is per jaar

5 gulden

Op aanvraag wordt het prospectus gaarne toegezonden

KAMPEN - J. H. KOK

Voor Kinderen.

OM EEN PENNING.

VIII.

DE DADEN.

Doch het zou nog erger worden.

Op een morgen vond de burgemeester op den vloer van zijn kamer een brief, die er van buiten onopzettelijk en vuil uitzag. Hoe die brief daar kwam, wist niemand.

De Regt opende het papier en las:

„Mijnheer de burgemeester!

Al doet gij al wat gij kunt, toch zal ik mij op u wreken, dat heb ik aan mijn vader, die nu dood is, beloofd en ik zal mijn woord houden. We zijn ongelukkig geworden, en wie zijn schuld is dat? Enkel van u. Want we waren niet van zins allenmaal eerlijke menschen te worden, toen gij kwam en mijn vader weghaalde. Nu ben ik een arme wees, en heb alles verloren en een fagebond. Eikenen verschopt mij. Maar ik zal het u betaalt zette.

Uw dw. dr.

Frits."

Vol verbaazing las de burgemeester het papier, en smet het toen drijft van zich. Hij begreep maar al te goed wie de schrijver was.

„Frits van Bertus!", riep hij toornig. Dat verwenste boevenpak zal mij nog in 't graf brengen. In een oogenblik stond alles hem voor den geest, wat acht jaar geleden was gebeurd. Maar daar achter rees ook nog de herinnering aan de ergernis, die hem het gedrag van Bertus dikwijls gegeven had. En nu was Bertus wel dood, maar het bleef duidelijk, dat zijn zoon en opvolger niet voor hem onderded. Hoeveel kwaads kon een jeugmens als Frits hem, Wouter de Regt, nog brouwen, te meer wijd de jonge man meende zijn vader te moeten wreken. Dat moest uit zijn. Ik zal niet rusten, sprak hij, vóór de laatste van dit gebroed geen kwaad meer kan doen.

Met meer haast dan gewoonlijk, maakte de burgemeester zich gereed uit te gaan. In den regel was hij er zeer op gesteld dat zijn kleeren net zaten; thans scheen het hem niet te kunnen schelen. Ook dat het ongetijds was, scheen hij te vergeten, en eveneens dat het toch dwaasheid was den langen weg naar de maatschap, waar het gerecht zetelde, te voet af te leggen, te meer, wijd hij toch gemakkelijk rijden kon. 't Was als

Koninklijke Hollandsche Lloyd.

Eerstvolgende afvaarten naar:

Pernambuco, Bahia, Rio de Janeiro, Santos, Montevideo en Buenos-Aires.

Vertrek van: Amsterdam Falmouth Coruna Vigo Lissabon

S.S. HOLLANDIA 13 Sept. 20 Sept. 22 Sept. 23 Sept. 24 Sept.

S.S. FRISIA 11 Oct. 18 Oct. 20 Oct. 21 Oct. 22 Oct.

S.S. ZEELANDIA 8 Nov. 15 Nov. 17 Nov. 18 Nov. 19 Nov.

Deze Stoomschepen vervoeren passagiers 1e, 2e en 3e klasse.

Voor inlichtingen wende men zich tot den Koninklijken Hollandschen Lloyd, Prins Hendrikade 131 te Amsterdam, Telegram-Adres: Reallloyd, of tot de Agenten te Rotterdam: D. BURGER & ZOON; te 's-Gravenhage: CRANS & Co.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen.

Voor de Vereeniging:

Aan Legaten:

door notaris Ph. J. v. d. Werf te Joure van wijlen Meij. de Wed. G. H. de Vries f. 100.

Aan Contributien:

per post ontvangen f. 36.50.

Aan Collecten (voor de Theol. faculteit):

van de Gereformeerde Kerk te Hendrik-Ido-Ambacht f. 30.

Aan Schenkingen:

voor Dr. H. J. Heida gevonden in de collecte te Sudskanaal f. 10.

Voor de Medische Faculteit:

(Contributien) door Dr. L. van Loon uit Biggkerke f. 3, uit Koudekerke f. 18.50, uit Rithem f. 1, uit Souburg f. 4.75, uit Westkapelle f. 0.50, uit Zuidland f. 1, samen f. 28.75; door den heer A. de Visser te Oost-Kapelle f. 9.50; door den heer K. Dingemans te Grijskerke f. 14.75; door den heer A. den Beste uit Hoornaar f. 14.50, uit Meerkerk f. 3, uit Nieuwland f. 4, uit Noordoos f. 3, uit Oudland f. 1, samen f. 27.50.

Voor het TE KORT:

door den heer P. G. Smelik te Schipluiden f. 24.50; J. van Gunster te Kampen f. 10.50.

Voor het Studenten Studiefonds:

a deposito ontvangen per post f. 10.50.

TH. RUYSS Gm., Penningmeester.

Amsterdam, Keizersgracht 162.

Zending onder de Joden van de Gereformeerde Kerken in Nederland.

Verantwoording van 29 Juli tot 26 Aug. 1916.

Collecten of bijdragen: te Heerde f. 15.10; Zuidhorn f. 15.16; Oldekerk f. 27.77; Zevenhuizen f. 14.634; Kornhorn f. 10.90; Marum f. 26.28; de Leek f. 12.154; Lurjagst f. 13.434; Oldehoeve f. 17.604; Euwatal f. 29.71; Boerakker f. 5.25; Grijskerk f. 15.66; de Wilp f. 3.354; Munnekezijl f. 18.52; Kommerzijl f. 20.11; Stad a.h. Haringvliet f. 17.10; Langeslag f. 10.09; Steenvijk f. 22.50; Drimmelen f. 6.24; Moerdijk f. 7.53; Willemstad f. 9.714; Fijnaart f. 5.56; Raamsdonk f. 6.574; Zevenbergen f. 8.20.

Giften: van W. R. K. Bloemendaal, Loosduinen f. 1; een br. Wams f. 2.50; naakrans „Martha" te Apeldoorn f. 2; gevonden in collecte te Winsam (Gr.) f. 5; id. te Hazerswoude f. 10; id. te IJsselt f. 1; id. te Sudskanaal f. 3.

Dr. H. C. VAN DEN BRINK.

Dieren, 28 Aug. 1916. Deputaat-Quaestor.

Enersan-

tabletten leiden tot verhooging der energie, versterking en opfrisching van lichaam en zenuwen.

Verdriven bloedarmoede en zwakte-kwalen, verbeteren den eetlust, doen het lichaamsgewicht toenemen. Verkrijgbaar in kokers van 100 tabletten a f. 1.—, 3 kokers f. 2.85, 6 kokers f. 5.50. In Apotheken en Drogisterijen.

Geopend:

ELKEN WERKDAG van des morgens half 10 tot des avonds half 9 uur.

Bijbureau:

Bloemgracht 33

Haarlemmerplein 4

Bilderdijkstraat 194

Geintuurbaan 131

Zeemanshuis, Kadijkplein 8

1ste Van Swindenstraat 19.

Brederoedstraat 103.

Geopend:

ELKEN WERKDAG des morgens van half 10 tot half 1 en des avonds van half 7 tot half 9 uur.

Mr. H. J. J. POST, Directeur.

Enersan-

tabletten leiden tot verhooging der energie, versterking en opfrisching van lichaam en zenuwen.

Verdriven bloedarmoede en zwakte-kwalen, verbeteren den eetlust, doen het lichaamsgewicht toenemen. Verkrijgbaar in kokers van 100 tabletten a f. 1.—, 3 kokers f. 2.85, 6 kokers f. 5.50. In Apotheken en Drogisterijen.

Geopend:

ELKEN WERKDAG des morgens van half 10 tot half 1 en des avonds van half 7 tot half 9 uur.

Mr. H. J. J. POST, Directeur.

Enersan-

tabletten leiden tot verhooging der energie, versterking en opfrisching van lichaam en zenuwen.

Verdriven bloedarmoede en zwakte-kwalen, verbeteren den eetlust, doen het lichaamsgewicht toenemen. Verkrijgbaar in kokers van 100 tabletten a f. 1.—, 3 kokers f. 2.85, 6 kokers f. 5.50. In Apotheken en Drogisterijen.

Geopend:

ELKEN WERKDAG des morgens van half 10 tot half 1 en des avonds van half 7 tot half 9 uur.

Mr. H. J. J. POST, Directeur.

Enersan-

tabletten leiden tot verhooging der energie, versterking en opfrisching van lichaam en zenuwen.

Verdriven bloedarmoede en zwakte-kwalen, verbeteren den eetlust, doen het lichaamsgewicht toenemen. Verkrijgbaar in kokers van 100 tabletten a f. 1.—, 3 kokers f. 2.85, 6 kokers f. 5.50. In Apotheken en Drogisterijen.

Geopend:

ELKEN WERKDAG des morgens van half 10 tot half 1 en des avonds van half 7 tot half 9 uur.

Mr. H. J. J. POST, Directeur.

Enersan-

tabletten leiden tot verhooging der energie, versterking en opfrisching van lichaam en zenuwen.

Verdriven bloedarmoede en zwakte-kwalen, verbeteren den eetlust, doen het lichaamsgewicht toenemen. Verkrijgbaar in kokers van 100 tabletten a f. 1.—, 3 kokers f. 2.85, 6 kokers f. 5.50. In Apotheken en Drogisterijen.

Geopend:

ELKEN WERKDAG des morgens van half 10 tot half 1 en des avonds van half 7 tot half 9 uur.

Mr. H. J. J. POST, Directeur.

Enersan-

tabletten leiden tot verhooging der energie, versterking en opfrisching van lichaam en zenuwen.

Verdriven bloedarmoede en zwakte-kwalen, verbeteren den eetlust, doen het lichaamsgewicht toenemen. Verkrijgbaar in kokers van 100 tabletten a f. 1.—, 3 kokers f. 2.85, 6 kokers f. 5.50. In Apotheken en Drogisterijen.

Geopend:

Drukkerij De Standaard

Amsterdam

Warmoesstraat 96 - Int. Tel. Noord 2315

Circulaires :- Programma's

Convocatiën :- Bestekken

Aandelen :- Prospecten

Dissertatiën

en alle andere Drukwerken

Uitvoering vlug en net

Prijsberekening billijk

Abonnementen op

DE HERAUT

in Zuid-Afrika

worden aangenomen door

J. L. VAN SCHAIK,

Boekhandelaar,

Kerkstraat Centraal

Pretoria

Postbus 724.

Prijs per jaargang 10/,- bij vooruitbetaling.

De Heraut

VOOR DE

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Bureau: WARMOESSTRAAT 96, Amsterdam.

ADVERTENTIEPRIJS:

van 1-6 regels f. 1.20, iedere regel meer f. 0.20.

CONTRACTEN:

Bij contract voor het verbruik binnen een jaar van minstens:

500 regels f. 16 cents per regel

1000 " " 14 " " "

2000 " " 12 " " "

BEROEVEN: Vlaardingen (A) (2e pred. plaats), K. Schilder, te Ambt-Vollenhove (A). — Wezep (Geld.), N. Postema, te Beilen. — Gripskerke (W.), W. H. Bouwman, te Nederhorst den Berg. — Eemorra (a.), J. van Henten, te Wijckel en Bath. — Nieuw-Dordrecht, J. Voerman, te Warns. — Roden, H. Haspers, te Nieuw-Weerdinge. — Edam, P. C. de Bruyn, cand. te Arnhem.

AANGENOMEN: Heerde, P. H. de Jonge, te Bunschoten. — Appingedam, J. H. Lammertina, te Axel. — Oostermeer (Fr.) (2e beroep), D. R. J. van der Meulen, te Sellingeren (Gr.).

Bergambacht. Woensdag 23 Aug. was 't 25 jaar geleden, dat de kerk van Bergambacht tot reformatie is gekomen. 't Avonds kwam de Gemeente bijeen, terwijl Dr. Olinga van Schoonhoven, die ietijds deze kerk gedient heeft bij het reformatie, en nu door den Kerkeraad was uitgenodigd, na door den pastoor lict Dr. van Setten te zijn ingeleid, een rede uitsprak over de Reformatie. Spreker legde tot grondslag zijner rede psalm 78: 4-8, de Gemeente er bij bepalende, wat de Reformatie veronderstelt, hoe zij tot stand kwam, en waartoe zij roept. Het was een goede ure.

Schiedlijke. Zondag 11. maakte omr geachte leeraar, Dr. H. Brouwer H.M.C., van de Gemeente bekend, eens roeping te hebben ontvangen van de Gerf. Kerk te Nijverdal, voor Missionair D. d. W. te West-Soemba. Waar Z.Erw. nog pas een jaar in ons midden met ijver en toewijding arbeid, en wij meenen dat Z.Erw's taak nog niet vervuld is, is de wensch en bede van Kerkeraad en Gemeente, dat de Heere het zoo besture, dat hij zijn arbeid onder ons nog lang moge voortzetten tot nitbreiding van Gods Koninkrijk in dit gewest.

Nederlandsch Hervormde Kerk.

BEROEVEN: Oudemirdum, H. Leenmans, te Oud-Schoonebeek (Dr.). — Grootde, J. Peirl, cand. te Haarlem. — Oudkerk, W. Hamilton of Silvertooth hill, te Hoorn.

AANGENOMEN: Zuid-Bejersland, C. Vlasblom, te St. Pancras. — Wormer, P. v. d. Wal, te Jelsum. — Noordwijk-aan-Zee, L. C. W. Ekerling, te Woubrugge. — Beesd, R. Bartelds, te Ennate (gem. Epe). — Breda, H. H. van Ingen, te Harderwijk. — Zevenhoven, R. Bartelds, te Enst. — Hillegom (toer), L. C. W. Ekerling, te Woubrugge. — Femmes-Buiten, D. E. J. Hopkes, te Wamwerd. — Buunk en Vechten, N. Warmolts, te Neerlangbroek.